

Ревне та добросовісне багатолітнє служіння о. Серафима на пастирській ниві не залишилося непоміченим. За поданням єпархіальної влади у 1960 р. Святійший Патріарх Алексій нагородив його наперсним хрестом.

Потрібно відзначити, що, будучи постійним священиком сільського приходу, о. Серафиму впродовж багатьох років неодноразово довіряли по сумісництву прислуговувати на приходах сіл Ільниця-Новоселиця, Колодне, Бід, Климовиця, Івашковиця, Смологовиця, Дешковиця та брати участь у святкових богослужіннях всіх навколишніх сіл району.

У 1970 р., за поданням єпархіальної влади, Священний Синод возвів о. Серафима в сан ігумена. А до дня Святої Пасхи, 22 травня 1979 р., під час Божественної Літургії у храмі Свято-Миколаївського монастиря по благословенню Патріарха Пімена о. Серафим нагороджений палицею.

Після смерті у 1972 р. архімандрита Савви, який був духівником духовенства Виноградівського і Берегівського благочиння, ігумен Онуфрій (Бровді) пропонує на цю посаду о. Серафима, називаючи його: «... один из старейших духовников, духовная личность, простой старец, настоятель прихода в с. Подгорное...». Але архієпископ Григорій призначив тоді архімандрита Веніаміна (Керечанина)¹.

Помер 12 березня 1988 р. Похований біля приходського храму с. Підгірне Іршавського району.

Матеріал підготовлено на основі архіву Мукачівської Православної єпархії (Особова справа ієромонаха Серафима (Бродій М.П.)).

Андрій Світлицець

¹ Документ від 03.03.1972 р. // Особова справа архімандрита Онуфрія (Бровдій М.П.) // АМПЄ.

Архімандрит Серафим (Гайналій) (27.03.1904 - 24.11.1988)

Степан Гайналій народився 27 березня 1904 р. у селі Нягово (нині Добрянське) Тячівського району. Батько майбутнього архімандрита – Іван, служив при місцевому храмі псаломщиком. Мати – Олена Бочок, була простою селянкою. У сусідньому селі Терново Степан закінчив народну школу, після чого до 1923 р. працював у домашньому господарстві.

У 1924-1926 рр. проходив військову службу в чехословацькій армії, служив у 45-му піхотному полку у м. Хуст¹. У 1926 р. вступив послушником до Свято-Іоанно-Предтеченського чоловічого скиту в с. Дубове Тячівського округу. 21 квітня 1927 р. в Празі рукоположений архієпископом Савватієм (Врабцем) в ієродиякони, 30 жовтня 1927 р. – в ієромонахи. Перебуваючи при скиті, обслуговував як священик парафії в селах Терешул (нині Тарасівка) та Дубове Тячівського округу. 1 вересня 1927 р. – настоятель парафії у с. Руська Мокра Тячівського округу. 12 січня 1928 р. призначений помічником настоятеля приходу (архімандрита Боголіпа (Церковника) в с. Рахів, для обслуговування сіл Розтоки та Білин. Перебуваючи в Рахові о. Серафим отримував від прихожан грошове утримання в розмірі 1550 крон, користувався земельною ділянкою ¼ десятини. Приход у Рахові був невеликий, нараховуючи близько 460 вірників. 26 вересня 1930 р. переведений в с. Терново Тячівського округу².

¹ ДАЗО. – Ф. Р – 1490. – Оп. 4д. – Спр. 44. – Арк. 134.

² Там само. – Арк. 133.

29 вересня 1932 р. повернувся до монастиря, а потім перейшов на посаду настоятеля храму в с. Новоселиця Севлюшського округу (нині Виноградівського району). З 16 липня 1933 р. по 14 травня 1934 р. – настоятель у с. Липецька Поляна Хустського округу. Згідно архівних документів, у с. Липецька Поляна о. Серафим отримував від прихожан на прожиття 1000 крон, крім прибутків від треб. З 14 травня 1934 р. по 16 липня 1934 р. – настоятель у с. Горбки Севлюшського округу¹.

Ієромонах Серафим (Гайналії),
1930-і рр.

У 1934-1936 рр. – настоятель парафії у с. Теремля Тячівського округу. У 1934-1937 рр. ієромонах Серафим пройшов навчання на періодичних пастирсько-богословських курсах при Свято-Миколаївському чоловічому монастирі в с. Іза-Карпутлаш Хустського округу. У 1936-1943 рр. – настоятель парафії у с. Колочава-Горб Волівського округу (нині Міжгірського р-ну).

У 1943-1946 рр. – помічник духівника монастиря в с. Бедевля Тячівського округу.

2 грудня 1947 р. єпископом Мукачівсько-Ужгородським Нестором (Сидоруком) затверджений на посаді духівника жіночого скиту у с. Горбки Виноградівського округу². З 16 по 23 червня 1950 р.

ієромонах Серафим як паломник побував у Свято-Успенській Почаївській Лаврі. 27 жовтня 1950 р. його відряджено до Свято-Пантелеймонівського чоловічого скиту в м. Хуст-Колесарово для виконання богослужіння. 8 грудня 1950 р. єпископ Мукачівсько-Ужгородський Іларіон (Кочергін) знімає о. Серафима з посади духівника жіночого скиту та переводить його на аналогічну посаду

¹ Особова справа архімандрита Серафима (Гайналії) // АМПЄ.

² ДАЗО. – Ф. Р – 1490. – Оп. 4д. – Спр. 36. – Арк. 53.

до Домбокського жіночого монастиря на Мукачівщині. Відомо, що у 1951 р. о. Серафим важко захворів та довго лікувався. 9 липня 1951 р. згідно указу правлячого архієрея переведений до Свято-Троїцького чоловічого скиту в Городилові¹. 23 травня 1952 р. єпископ направляє ієромонаха Серафима у с. Новобарово Тячівського р-ну у зв'язку з хворобою тамтешнього священика о. Василя (Діуса). На новому приході він пробує до початку квітня 1953 р.

9 квітня 1953 р. єпископом Іларіоном призначений помічником духівника Свято-Різдва-Богородичного жіночого монастиря у с. Липча².

Перебуваючи в Липчанському монастирі, о. Серафим часто отримував послух на тимчасове обслуговування різних приходів Закарпатської області. Так 12 січня 1954 р. його було направлено у село Липецька Поляна та Монастирець Хустського р-ну для виконання богослужіння. У цих селах він служив також у середині березня 1954 р. під час хвороби священика о. Андрія Довгого.

16 січня 1954 р. ієромонаха Серафима направлено в с. Колочава-Горб Міжгірського р-ну для виконання богослужіння під час Різв'яних та Богоявленських свят.

17 квітня 1954 р., на клопотання жителів с. Міжгір'я Василя Карпатія та Петра Липея, єпископ відрядив у це село о. Серафима з обов'язком обслуговування Свято-Михайлівського та Свято-Петропавлівського храмів.

З 10 травня 1954 р. до 4 січня 1955 р. ієромонах Серафим служив знову у селах Липецька Поляна та Монастирець Хустського р-ну³.

За розпорядженням єпископа Іларіона у лютому-квітні 1955 р. він працював настоятелем двох приходів у с. Велятино Хустського р-ну. У листі до правлячого архієрея від 28 лютого 1955 р. ієромонах Серафим писав, що вірники були задоволені проведеними ним богослужіннями у храмах пророка Іллі та великомучениці Параскеви.

11 травня 1955 р. звільнений з посади помічника духівника жіночого монастиря в Липчі та переведений настоятелем

¹ Особова справа архімандрита Серафима (Гайналії) // АМПЄ.

² ДАЗО. – Ф. Р – 1490. – Оп. 4д. – Спр. 44. – Арк. 134.

³ Особова справа архімандрита Серафима (Гайналії) // АМПЄ.

приходу в с. Теремля Тячівського р-ну. Крім того, о. Серафима було виведено з числа братії Троїцького скиту та включено в склад братії Преображенського монастиря в Теремлі. У 1955-1957 рр. – настоятель парафії у с. Тур'я-Пасіка з обслуговуванням храму в с. Раково Перечинського р-ну.

Игумен Серафим (Гайналій), 1960-і рр.

знову в число братії Свято-Троїцького скиту в Городиліві. «Однако отчислить меня от Городиловского скита считаю для себя немалым наказанием, так как Городиловский скит во главе с отцом игуменом Иовом для меня дорог. Он меня принял тогда, когда я был в самом критическом и безвыходном положении. То одно, а другое, когда от меня гнушались все. Монастыри как

¹ Особова справа архимандрита Серафима (Гайналій) // АМПЄ.

мужские так и женские, все меня гнушались за исключением отца игумена Иова»¹. Вже наступного дня, 22 березня, владика видав розпорядження, за яким благословлялося приписати ієромонаха Серафима до братії скиту в Городиліві.

Правлячий архієрей високо оцінював місіонерську діяльність о. Серафима. У характеристиці від 28 травня 1956 р. він писав: «Иеромонах Серафим (Гайналий Степан Иванович), настоятель прихода в с. Туря-Пасека Перечинского района и благочиния, является одним из старших иеромонахов Закарпатской Епархии. Периодически служил на приходах, когда выявлялась нужда. Жил в разных монастырях – мужских, как собрат, и женских, как духовник. Точно придерживается своей монашеской формы. Хороший организатор на приходе. Любит заниматься хозяйством».

З 30 липня по 11 серпня 1956 р. ієромонах Серафим перебував з паломницькою поїздкою у Сімферополі, Києві, Почаєві, а з 3 по 13 жовтня 1956 р. – по монастирським справам відвідав Москву.

31 липня 1957 р. ієромонаха Серафима призначили заступником духівника Свято-Миколаївського жіночого монастиря в Мукачеві. У 1958 р. нагороджений золотим наперсним хрестом архієпископом Варлаамом (Борисевичем). При монастирі в Мукачеві о. Серафим прослужив п'ять років, регулярно здійснюючи бого-служіння та треби. Крім того, Єпархіальне управління направляло ієромонаха на різні приходи для проведення богослужіння.

З 25 квітня по 10 травня 1959 р. він служив у с. Нижній Студений; 14 жовтня, 4 грудня, 17 грудня 1961 р., 7 січня, 19 січня, 15 лютого, 18 березня 1962 р. – в Покровському храмі м. Ужгорода; 11 березня 1962 р. – в с. Вишня Визниця Мукачівського р-ну; 25 березня 1962 р. – в с. Пасіка Свалявського р-ну; 15 квітня 1962 р. – в с. Кузьміно Мукачівського р-ну; 27 травня 1962 р. – в м. Виноградів; 3, 7 червня 1962 р. – в с. Вишково Хустського р-ну; 1 липня 1962 р. – в м. Рахів; 12 липня 1962 р. – в с. Липецька Поляна Хустського р-ну; 5 серпня 1962 р. – в с. Іза Хустського р-ну; 22 липня, 14 серпня 1961 р. – в с. Нове Давидково Мукачівського р-ну; 16 вересня 1962 р. – в смт Міжгір'я; з 10 по 20 вересня 1962 р. – в Свято-Михайлівській

¹ Особова справа архимандрита Серафима (Гайналій) // АМПЄ.

церкві м. Мукачево; 21 вересня 1962 р. – в с. Яблонуво Мукачівського р-ну. Отже, графік богослужінь у о. Серафима був досить насичений і напружений, особливо в 1961-1962 рр. У зв'язку з цим, у 1960 р. (10-20 листопада) та у 1962 р. (7-19 травня) він брав благословення архієреїв Варлаама (Борисевич) та Миколая (Кутепов) на відпочинок та лікування¹.

Згідно указу єпископа Миколая (Кутепова) від 4 жовтня 1962 р. ієромонах Серафим звільняється з посади заступника духівника Мукачівського монастиря та переводиться на приход у с. Широкий Луг Тячівського р-ну. У день Святої Пасхи 1963 р. Патріархом Московським і всієї Русі Алексієм I нагороджений саном ігумена.

13 березня 1964 р. у листі до єпископа Боголіпа (Анцуха) ігумен Серафим просив дозволити приймати молочну їжу в період св. Чотирьохдесятниці. Своє прохання старець обґрунтував багаторічною хворобою легенів та шлунку, зокрема у 1960 р. йому було зроблено операцію на шлунку. З того часу о. Серафиму лікарями була призначена дієта. Єпископ схвально відгукнувся на прохання, дозволивши вживання молочної їжі. З 10 по 25 листопада 1964 р. ігумен Серафим перебував у відпустці, очевидно в цей час він відвідав Москву. У листі від 1 грудня 1964 р. до єпископа Боголіпа він вказував, що домовився в майстерні церковного начиння в Москві про виготовлення літейниці для сільського храму та просив благословення на її придбання. Звичайно, що єпископ не відмовив у цьому проханні, й необхідний атрибут храму було закуплено.

У особовій справі ігумена Серафима знаходять документи про надання йому відпусток у зв'язку з лікуванням у 1965 р., 1966 р., 1968 р.

29 серпня 1968 р. ігумен Серафим подав прохання на ім'я архієпископа Мукачівсько-Ужгородського Григорія (Закаляка). У листі він просив перевести його із с. Широкий Луг Тячівського р-ну у с. Нанково Хустського р-ну. «Свое прошение мотивирую тем, что с. Ш. Луг местность гористая, а прихожане живут в далеком расстоянии от храма... Нам приходится часто приобщать

¹ Особова справа архімандрита Серафима (Гайналії) //АМПСЄ.

больных последними св. предсмертными тайнами, а наши слабые физические силы нам не позволяют, а наша христианская и пастырская должность остается обличаемая законом совестью»¹. Тобто, головною причиною зміни місця служіння, було слабке здоров'я священника.

30 серпня 1968 р. указом архієпископа Григорія (Закаляка) ігумена Серафима було переведено у с. Нанково, де раніше служив архімандрит Серафим (Шандра).

Під час звершення Божественної Літургії.

На новому приході о. Серафим показав себе здібним організатором та добрим проповідником. За його активної участі в храмі було завершено спорудження нового іконостасу, освячення якого відбулося 15 травня 1972 р. На прохання настоятеля єпископ

¹ Особова справа архімандрита Серафима (Гайналії) //АМПСЄ.

дав благословення на служіння в той день в Нанкові ігумена Іова (Кундрі), ігумена Єфрема (Молнара), о. Олексія (Чулея).

За багаторічне служіння церкви 11 липня 1972 р. ігумен Серафим був нагороджений палицею. 22 травня 1977 р. єпископом Саввою (Бабинцем) возведений у сан архімандрита¹.

Зважаючи на великий авторитет та досвід о. Серафима, йому доручали чимало додаткових послушань. Зокрема, 5 березня 1975 р. він постриг у велику схиму насельницю Чумалівського монастиря Надежду (Грицак) з іменем Любов. 3 серпня 1975 р. освятив новий престол храму в с. Монастирець Хустського р-ну. 5 квітня 1978 р. призначений духовником духовенства Міжгірського та Воловецького районів. На цій посаді архімандрит перебував до 7 березня 1983 р. Тоді, за власним бажанням та у зв'язку з хворобою, його було звільнено від цього обов'язку. Духовенство області та вірники часто запрошували архімандрита Серафима співслужити в їхніх храмах під час святкових богослужінь.

На запрошення ігумена Ігнатія (Чокина) у 1972 р., 1974 р., 1975 р. та у 1977 р. о. Серафим виїздив до Чехословаччини.

4 вересня 1984 р. по хворобі зачислений поза штат. У лікарській довідці, яка додавалася до прохання для зачислення за штат читаємо: «Он находится на диспансерном учете в Хустском рай. туб. диспансере с диагнозом: цирротический туб. правого легкого. Пневмосклероз. Эмфизема легких. Хроническое легочное сердце. ДСН II-III ст. Лечение в стационаре ежегодно 1-2 месяца. По состоянию здоровья выполнять свою работу не может». Після виходу на пенсію архімандрит Серафим проживав в с. Нанково в приватній квартирі².

Помер 24 листопада 1988 р. Похований на сільському цвинтарі в с. Нанково Хустського району.

Юрій Данилець

¹ ЖМП. – 1977. – № 8.

² Особова справа архімандрита Серафима (Гайналії) // АМПЄ.

Схиігумен Серафим (Шандра) (1.05.1910 - 2.08.1983)

Схиігумен Серафим (в миру Михайло Іванович Шандра) народився 10 травня 1910 р. в селі Задне (тепер с. Приборжавське Іршавського району) у селянській родині Івана Шандри та Гафії Кополовець. У рідному селі закінчив 6 класів народної школи¹.

Протягом 1931-1933 рр. знаходився на військовій строковій службі, яку проходив у піхотному полку (м. Мукачево)². Після повернення допомагав батькам по домашньому господарству.

З дитинства мав потяг до духовного життя і тому не є дивним, що протягом 1934-1935 рр. був псаломщиком у церкві рідного села³. За прикладом односельця о. Іоанна Густія, у 1935 р. відправляється у Сербію, де стає послушником руського православного монастиря Введення Пресвятої Богородиці у Милькові⁴. Через рік, у 1936 р., повертається додому і вступає до новоствореного Свято-Серафимівського чоловічого скиту, що знаходився в околиці рідного села. Тут, з рук ієромонаха о. Гермогена, приймає постриг з іменем Серафим. В обителі несе послух кліросника і разом із духівником бере активну участь у розбудові скиту⁵. Щоб емпідняти свій освітній рівень, заочно вчиться у горожанській

¹ Світлиць А., Канайло С. Свято-Серафимівський монастир у селі Приборжавському. – Ужгород, 2003. – С. 125.

² ДАЗО. – Ф. Р – 1490. – Оп. 4д. – Спр.184. – Арк. 30.

³ Документ від 03.03.1975 р. // Особова справа ігумена Серафима (Шандра М.І.) // АМПЄ.

⁴ ДАЗО. – Ф. Р – 1490. – Оп. 4д. – Спр.184. – Арк. 25.

⁵ Світлиць А., Канайло С. Названа праця. – С. 15.